

Kommunfullmäktige i
Österåkers kommun

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2016

Vi har granskat Kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och genom utsedda lekmannarevisorer i Armada Fastighets AB och Roslagsvatten AB och deras dotterbolag och genom särskilt utsedd lekmannarevisor i Brännbackens Återvinning AB, även verksamheten i dessa företag under år 2016. Granskningen har vad avser kommunen och dess koncernroll utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt gett det resultat som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse för år 2016". Därtill redovisas de sakkunnigas rapporter i särskild bilaga.

Av årsredovisningen framgår att årets resultat för kommunen uppgår till 66,9 mnkr, vilket är 31,3 mnkr bättre än budgeterat. Nämnderna redovisar sammantaget en positiv avvikelse mot budget med 19,6 mnkr.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Bedömningen grundar sig på att samtliga av de fem finansiella målen bedöms som uppfyllda.

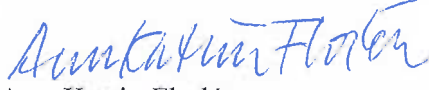
Utifrån redovisningen av de verksamhetsmässiga målen i årsredovisningen gör vi bedömningen att det är svårt att uttala sig om huruvida måluppfyllelsen är förenlig med fullmäktiges mål. Detta eftersom det i årsredovisningen saknas redovisning av nämndspecifika mål, måluppföljning och koppling mot fullmäktiges övergripande mål.

Vi **tillstyrker** att Kommunstyrelsen och nämnderna och de förtroendevalda i dessa organ **beviljas ansvarsfrihet**.

Vi tillstyrker också att kommunens årsredovisning godkänns. Den är i allt väsentligt upprättad i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Åkersberga den 6 april 2017

Bengt Olin

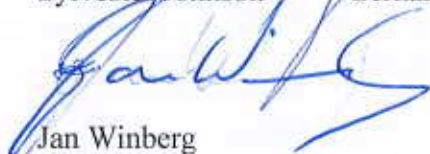

Ann-Katrin Flodén

Birgitta Halling

Sylvester Johnson

Gerhard Nuss

Bertil Olin

Jan Winberg

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

Revisorernas redogörelse för år 2016

De sakkunnigas rapporter i olika granskningar

Granskning av årsredovisning 2016 inkl. övergripande ansvarsutövande

Granskning av delårsrapport 2016

Granskning av intern kontroll vid utbetalningar avseende gode män och personlig assistans för att upptäcka oegentligheter

Granskning av kommunens planberedskap

Granskning av hantering och ansökan av statsbidrag inom flyktingmottagandet

Granskning av biståndsbedömning inom hemtjänsten

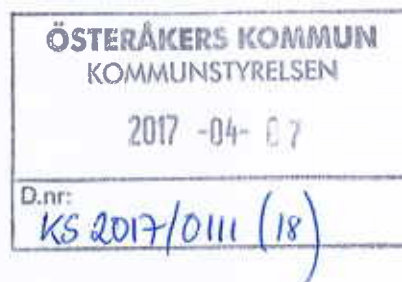
Granskning av styrning och kontroll av samhällsbetalda resor

Förstudie rörande beredskap för ökat flyktingmottagande

Förstudie kring kommunens arbete med e-förvaltning

Granskningsrapporter från lekmanarevisorerna i bolagen

Revisionsberättelse för Kommunalförbundet Norrvatten

Revisorernas redogörelse för år 2016

Vi har under året granskat den verksamhet som bedrivits inom Kommunstyrelsens och övriga styrelser och nämnders ansvarsområden enligt särskild granskningsplan. Granskningen har skett utifrån den lagstiftning och det regelverk som reglerar revisorernas uppgift. PwC har biträtt oss vid revisionen. Syftet med granskningarna har varit att säkerställa att verksamheterna bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi har också granskat om räkenskaperna är rättvisande och om nämndernas kontroll har varit tillräcklig.

Nedan lämnas en redogörelse för de granskningar som genomförts under revisionsåret 2016. Kommunens verksamhet har dessutom följts kontinuerligt genom utsänt beslutsunderlag, protokoll och andra handlingar från Kommunstyrelse och nämnder. Träffar med nämnder och styrelser har genomförts under mars månad 2017. Revisorerna har även under oktober månad 2016 till Kommunfullmäktige avlämnat ett utlåtande avseende kommunens delårsrapport.

Väsentlighets- och riskanalys

En viktig och grundläggande del i revisionsprocessen är planeringen av revisionsinsatser. En utgångspunkt för revisionsplaneringen är bedömning av väsentlighet och risk inom verksamheterna. Revisionsarbetet skall inriktas mot sådana områden där det kan finnas risk för att väsentliga fel uppstår som kan påverka verksamhetens inriktning, förvaltning och redovisning. Revisorernas granskning under 2016 baseras på genomförd bedömning av väsentlighet och risk.

Granskning av årsredovisning 2016

Vi har låtit PwC granska årsredovisningen 2016. I granskningsrapporten framkommer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

I granskningen bedöms årets resultat vara förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är uppfyllda. Liksom tidigare år kan vi, utifrån årsredovisningens återrapportering, inte bedöma huruvida verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Detta eftersom det i årsredovisningen saknas redovisning av nämnds specifika mål, måluppföljning och koppling mot fullmäktiges övergripande mål.

Räkenskaperna bedöms i allt väsentligt vara rättvisande. De fel som noterats bedöms inte som materiella och påverkar därför inte bedömningen av räkenskaperna för år 2016.

Årsredovisningen är i allt väsentligt upprättad enligt god redovisningssed.

Granskning av delårsrapport per augusti 2016

I samband med granskningen av delårsrapport lämnade revisorerna följande redogörelse mot bakgrund av PwC:s granskning:

”Vi har inte funnit något som tyder på att de prognostiserade resultaten inte är förenliga med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budgeten. Fullmäktiges finansiella mål bedöms komma uppnås.

I delårsrapporten gör kommunstyrelsen ingen bedömning av måluppfyllelsen för de verksamhetsmässiga målen. Utifrån detta kan vi inte bedöma huruvida resultatet är förenligt med de verksamhetsmässiga mål som fullmäktige fastställt för perioden.

Vår bedömning är att räkenskaperna för perioden inte är rättvisande samt att det sker avvikelser mot god redovisningssed avseende hanteringen av intäkter och kostnader för migration och ensamkommande flyktingbarn. Bedömningen grundar sig på att det i periodens resultat saknas intäkter och kostnader hänförliga till migration. I balansräkningen har ett sammantaget överskott avseende kommunens intäkter och kostnader för migration om 11 mnkr periodiserats för att kunna disponeras framgent. Utifrån de underlag som erhållits i granskningen bedömer vi att posten avser intäkter (17 mnkr) och kostnader (6 mnkr) tillhörande perioden. Det är inte förenligt med god redovisningssed i kommunal verksamhet att balansera överskott om inte kommunen är bunden av en extern förpliktelse kring ytterligare insatser etc. Enligt vår bedömning föreligger inte någon sådan förpliktelse. Intäkter och kostnader skall således redovisas fullt ut under perioden då ytterligare åtaganden kopplat till erhållna bidrag inte föreligger. Vi anser även att redovisningen av det ekonomiska resultatet av verksamheten för ensamkommande flyktingbarn blir missvisande genom kommunens sätt att redovisa.

Med undantag för vad som anges ovan har det inte framkommit några omständigheter som tyder på att kommunens delårsrapport inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt.

Resultatet för perioden uppgår till 106,8 mnkr. Helårsprognosen pekar på ett resultat på 90,0 mnkr, vilket är 54,4 mnkr högre jämfört med budgeterat resultat. Prognosen för helåret pekar mot ett resultat om 84,2 mnkr. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas.

Styrelsens och nämndernas totala budgetavvikelse prognostiseras till +9,8 mnkr vid årets slut. Produktionsstyrelsen prognostiserar ett underskott om 7,7 mnkr.”

Granskning av ansvarsutövande

Granskningen syftar till att bedöma huruvida Kommunstyrelsen och nämnderna under året har arbetat på ett tillfredsställande sätt med styrning, uppföljning och kontroll av ekonomi och verksamhet samt om följsamhet finns till berörd lagstiftning och andra regelverk. Särskilt fokus har lagts på granskning av om de av Kommunfullmäktige antagna målen avseende verksamhet och ekonomi i Budget 2016 och plan 2017-2018 har uppfyllts.

Granskningen har genomförts via studier av budget, protokoll och nämndernas samt Kommunstyrelsens verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser (nämndversionen) för 2016. Träffar har ägt rum med representanter för Kommunstyrelsen och samtliga nämnder/styrelser under mars 2017.

Granskningen visar att samtliga nämnder med undantag för Produktionsstyrelsen bedrivit verksamhet inom beviljad ekonomisk ram 2016. Vidare visar sammanställningen att nämnderna följt upp de resultatmål som antagits för året. Uppföljningen har gjorts utifrån uppsatta indikatorer alternativt aktiviteter/åtaganden. Med undantag för Produktionsstyrelsen saknas bedömning av måluppfyllelse. Skolnämnden anger om indikatorer till målen är uppfyllda eller ej men inte om målet i sig är uppfyllt. Någon samlad bedömning av nämndernas måluppfyllelse kan därför inte göras.

I årsredovisning 2016 uppges att utvecklingsområden finns avseende samband mellan resultatmål, indikatorer och mätmetoder och att det i nuläget är svårt att få en samlad bild över i vilken utsträckning nämnderna nått sina mål och bidragit till måluppfyllelse av fullmäktiges mål 2016. Vi ser positivt på arbetet med att införa en ny modell för målstyrning men vår bedömning är att nämndernas och styrelsens målstyrning kan stärkas.

Vi kan konstatera att nämnder och styrelser delvis haft en tillräcklig kontroll under året. Styrning, uppföljning och kontroll har varit tillfredställande vad avser att löpande hålla sig informerade om ekonomi och verksamhet under pågående år.

Enligt antagen policy för intern kontroll i Österåkers kommun ska respektive nämnd anta en intern kontrollplan för varje kalenderår och överlämna den till kommunstyrelsen. Vidare anger policyn att en sammanställning av resultatet från kontrollerna ska fastställas av nämnd och överlämnas till Kommunstyrelsen. Av vad som framkommer av nämndernas sammanträdesprotokoll (och övriga granskade dokument) har inte någon nämnd antagit en intern kontrollplan för kalenderåret 2016. Miljö- och hälsoskyddsnämnden antog en internkontrollplan 2015. Den planen har följts upp 2016 men nämnden har inte beslutat att överlämna uppföljningen till Kommunstyrelsen. Vår bedömning är att nämndernas och styrelsens kontroll kan stärkas genom att tillämpa policy och riktlinje för intern kontroll

Vi vill även uppmärksamma att samspelet mellan facknämnd (t ex Vård- och omsorgsnämnden), produktionsstyrelse och kommunstyrelse inte förefaller fungera optimalt. Under året har större förändringar i Produktionsstyrelsens verksamhet genomförts där Vård- och omsorgsnämnden, som ansvarar för att medborgarna får tillgång till det aktuella stödet, upplever att nämnden inte involverats eller tillräckligt informerats om planerade förändringar. Dialogen har istället skett mellan Produktionsstyrelsen och Kommunstyrelsen. Vidare noterar vi att facknämndernas behov av lokaler, utifrån deras kunskap om behovet, inte fullt ut förefaller beaktas. I och med att ansvaret för att tillhandahålla kommunal service tillkommer facknämnden, men denna inte har rådighet över exempelvis planering och genomförande av byggnationer, är det viktigt att en dialog om dessa behov fungerar, för att nämnden ska kunna uppfylla sitt ansvar.

Särskilda granskningsinsatser

De granskningar som redovisas nedan avser år 2016 men har i några fall slutförts under 2017.

Granskning av intern kontroll vid utbetalningar avseende gode män och personlig assistans för att upptäcka oegentligheter

Vi har låtit PwC granska den interna kontrollen avseende utbetalningar av arvoden till gode män samt utbetalningar kopplade till personlig assistans. Granskningen visar att Överförmyndaren har delvis tillfredsställande rutiner för internkontroll avseende utbetalning av arvoden till gode män och att Vård- och omsorgsnämnden har i huvudsak tillfredsställande rutiner för internkontroll avseende utbetalning av ersättning för personlig assistans.

Granskningen visar att:

- granskning av årsräkningar delvis fungerar tillfredsställande.
- det delvis finns ändamålsenliga rutiner som säkerställer en god intern kontroll av utbetalningar av arvoden till gode män.
- Överförmyndaren inte upprättat någon internkontrollplan
- det finns en otydlig roll- och ansvarsfördelning i det operativa arbetet mellan överförmyndaren i Österåker och överförmyndarkansliet
- dokumenterad rutinbeskrivning för granskning av Försäkringskassans fakturor (personlig assistans enligt SFB) respektive granskning av fakturor avseende personlig assistans enligt LSS finns upprättad
- det finns en tydlig ansvarsfördelning i fakturahanteringen och kontrollarbetet av utbetalningar avseende personlig assistans
- det finns en tydlig process och rutin för att bevaka ersättning som ska återbetalas
- det stundtals är svårt att bedöma om inrapporterad tid är i enlighet med arbetstidslagstiftningen
- det inte finns rutin för anmälan till Försäkringskassan vid misstanke om oegentligheter.

Mot bakgrund av granskningen föreslog revisorerna Överförmyndaren att:

- roll- och ansvarsfördelningen i det operativa arbetet mellan överförmyndaren och överförmyndarkansliet tydliggörs och att en samsyn uppnås. Nuvarande arbetssätt upplevs gå emot syftet med samverkan och försvåra det långsiktiga målet med överförmyndarkansliet.
- utarbeta en internkontrollplan utifrån en risk- och väsentlighetsanalys.
- se över möjligheten att skapa rutiner för extra kontrollgranskningar, till exempel stickprov av årsräkningar för djupgranskning, i syfte att stärka den interna kontroll ytterligare.
- undersöka om det är lämpligt för Österåkers kommun att arbeta på samma sätt vid utbetalningar av arvoden från kommunen som övriga kommuner som är anslutna till överförmyndarkansliet.

Mot bakgrund av granskningen föreslog revisorerna Vård- och omsorgsnämnden att:

- ta fram riktlinjer som kan vara till stöd för bedömning av om inrapporterad tid strider mot arbetstidslagstiftningen. Detta bör ske i samråd med bland annat LSS-handläggare och person med juridisk kompetens om arbetstidslagstiftningen.
- upprätta en rutin för anmälan till Försäkringskassan vid misstanke om att assistansersättningen används för annat än vad den är avsedd för.

Granskning av kommunens planberedskap

Vi har låtit genomföra en granskning av kommunens planberedskap. Granskningen visar att Österåkers kommuns planering av framtida planberedskap i huvudsak är tillfredsställande. Granskningen visar att:

- det finns relevanta och uppföljningsbara mål och riktlinjer som har en tydlig utgångspunkt i kommunens befolknings- och bostadsförsörjningsprognoser samt den regionala kontexten
- kommunen har beslutade detaljplaner som är i linje med kommunens intentioner enligt bostadsförsörjningsprogrammet
- det finns en tydlig koppling mellan den tänkta befolkningsutvecklingen och planeringen av kommunikationer
- att behovet av nya skolor och dess lokalisering har beaktats
- att kommunen prioriterar planarbetet vid företagsetableringar och att kommunen arbetar aktivt för ett gott samarbete med företag i samband med etableringar
- att det i huvudsak finns system och rutiner för framtagande av detaljplaner som fungerar på ett ändamålsenligt sätt
- att internkontrollplanen saknar dokumenterade kontrollmoment som säkerställer att riktlinjer och rutiner för framtagande av detaljplaner efterlevs

Mot bakgrund av granskningen föreslog revisorerna att Kommunstyrelsen kompletterar den interna kontrollplanen med:

- uppföljning av mål för kommunens planberedskap/planeringsberedskap för att skapa bättre planeringsförutsättningar för att möta kommunens befolkningstillväxt.
- olika typer av produktivitets- och effektivitetsmått exempelvis rutiner för att förebygga fel och att följa upp att verksamheten är ändamålsenlig, effektiv och följer lagar och regler.

Granskning av hantering och ansökan av statsbidrag inom flyktingmottagandet

Vi har låtit genomföra en granskning av hantering och ansökan av statsbidrag inom flyktingmottagandet. Granskningen har inte omfattat hanteringen av bidragen i den externa redovisningen.

Granskningen visar att ansvariga nämnder inte på ett fullt tillfredsställande sätt säkerställt att kommunen fått ta del av de statliga ersättningar som den är berättigad till inom flyktingmottagandet. Det framkommer dock att det under 2016 har pågått ett arbete med att se över hanteringen och förbättringar har noterats under granskningens gång.

Bedömningen baseras på bl.a. följande iakttagelser:

- Bristande vetskap om vilka statliga ersättningar för flyktingmottagande som kommunen erhåller.
- Bristande vetskap avseende huruvida kommunen haft kostnader inom verksamheterna som berättigat till återsökningsbara ersättningar.
- Nämnderna har ej upprättat internkontrollplaner 2016

- Den interna fördelningen av de statliga ersättningarna återspeglar inte i alla delar verksamheternas kostnader för flyktningmottagandet.

Utifrån genomförd granskning lämnade revisorerna följande rekommendationer:

- Säkerställa att dokumenterad rutinbeskrivning för hantering av statlig grund- och schablonersättning samt återsökningsbara ersättningar upprättas.
- Stärka den interna kontrollen för att säkerställa bättre vetskap om vilka ersättningar kommunen erhåller samt vilka ersättningar kommunen skulle kunna vara berättigade till.
- Säkerställa att internkontrollplaner upprättas
- Se över den interna fördelningen av de statliga ersättningarna för att säkerställa att ersättningen för en insats tillfaller den verksamhet som haft kostnaden för insatsen

Granskning av biståndsbedömning inom hemtjänsten

Vi har låtit genomföra en granskning av styrning och ledning av hemtjänst, med avgränsning till biståndsbedömningen. Resultatet av granskningen framgår av bifogad rapport.

Den sammanfattande bedömningen utifrån granskningen är att Vård- och omsorgsnämnden inte i tillräcklig utsträckning säkerställer en ändamålsenlig styrning och ledning.

I granskningen görs bl.a. bedömningen att det finns förutsättningar för likabedömning och rättssäker handläggning, men att det trots detta finns skillnader i bedömningsnivå (genomsnittligt antal beviljade timmar per brukare) som bör analyseras vidare. I dagsläget bedöms det därmed finnas risk för brister i likabedömning och rättssäkerhet i biståndshandläggningen.

Granskning av styrning och kontroll av samhällsbetalda resor

Vi har låtit granska den interna kontrollen avseende styrning och kontroll av samhällsbetalda resor. Efter genomförd granskning är vår bedömning att Österåkers kommun i allt väsentligt har en tillräcklig styrning och kontroll av samhällsbetalda resor. Ett antal brister/förbättringsområden har dock noterats vilka framgår av rapporten.

Revisorerna vill särskilt lyfta fram vikten av att Byggnadsnämnden säkerställer att de kontroller som åvilar entreprenören enligt avtal genomförs samt att resultatet av dessa kontroller rapporteras till nämnden. Byggnadsnämnden bör även utveckla former för att följa upp brukarnas syn på utförda tjänster.

Förstudie rörande beredskap för ökat flyktningmottagande

Vi har låtit genomföra en förstudie rörande beredskap för ökat flyktningmottagande. Förstudien visar att under hösten 2015 och år 2016 har ett antal åtgärder vidtagits i Österåkers kommun för att hantera samt öka beredskapen för ett ökat flyktningmottagande. Några av de åtgärder som berörs i denna förstudie innefattar inrättandet av en flyktningstödsenhet vid socialförvaltningen och ett beredskapsutskott under kommunstyrelsen, arbetet med att lösa tillgången till bostäder och framtagande av riktlinjer för flyktningverksamheten och dess finansiering.

Samordningen av kommunens samlade arbete med flyktingmottagandet sker inom den strategiska gruppen och den operativa gruppen. Med bakgrund av genomförda förstudier och revisionsgranskningar i andra kommuner i Stockholms län, förefaller samordningen kring flyktingmottagandet inom den strategiska gruppen ha bidragit till en god helhetsbild av läget och skapat goda förutsättningar för samverkan i förvaltningsövergripande frågor.

I och med den förändrade lagstiftningen kring anvisning av nyanlända och den nya anvisningsmodellen för ensamkommande barn är det möjligt att Österåkers kommun framöver kommer att ha ett flyktingmottagande som är högre, sett till tidigare års nivåer. Ett ökat flyktingmottagande, om än successivt och i långsam takt, kommer att fortsätta ställa konkreta krav på kommunen avseende exempelvis tillgången till bostäder samt skolans och socialtjänstens verksamhet. Om flyktingverksamheten som helhet även ska uppvisa ett nollresultat enligt kommunens riktlinjer fordras också ett strategiskt och effektivt integrationsarbete.

Förstudie kring kommunens arbete med e-förvaltning

Vi har låtit genomföra en förstudie avseende kommunens arbete med e-förvaltning. Efter genomförd förstudie noteras i dagsläget inga betydande risker i Österåkers strategiska arbete med e-förvaltning, utan kommunen bedriver i dagsläget ett strukturerat arbete med e-förvaltning för att utveckla den kommunala verksamheten.

Förstudien visar att:

- Österåker har tydliga mål och ambitioner inom området, förankrade i strategidokument och i verksamhetens planer.
- Styrningen är väl definierad i strategiska dokument och det genomförs tydliga processer i vad som bedöms vara välfungerande sammansättningar.
- Det genomförs kontinuerliga behovsundersökningar. Behov fångas i den så kallade agilitetstrappan för att utredas, implementeras och utvärderas. På övergripande nivå utvärderas e-förvaltningen i verktyget eBlomlådan, utvecklat av SKL.
- Verksamheten har kunnat utvecklas av kommunens arbete med e-förvaltning och tillgängliga e-tjänster. Ett exempel är Servicecenter som inrättas inom en snar framtid, där flera av kommunens tjänster kommer närmare medborgaren i en ny gemensam kontakt. Kommunens bedömning är att it- och verksamhetsutvecklingen ska vara helt integrerade inom ett fåtal år.
- I dagsläget erbjuds ett flertal e-tjänster, vilka är enkla att navigera fram till via Österåkers hemsida. Det pågår ett utvecklingsarbete för att inom en snar framtid kunna erbjuda allt fler tjänster för kommunens invånare, föreningar och näringsliv.

Vi noterar dock att det inte genomförs någon systematiserad eller kontinuerlig uppföljning av personalens kunskap om e-förvaltning och e-tjänster. Ansvaret för kompetensutveckling ligger i nuläget på närmaste chef, men inga övergripande riktlinjer har upprättats för att säkerställa en jämn nivå i kommunen. Detta kan leda till ojämnheter i användandet och utvecklandet av e-tjänster och verksamheten, där de förvaltningar som har större kompetens, kunskap eller erfarenhet gynnas. Vi noterar också att målet om miljöbesparing som en följd av e-förvaltning inte följs upp.

Åkersberga, 6 april 2017

Bengt Olin

Ann-Katrin Flodén

Birgitta Halling

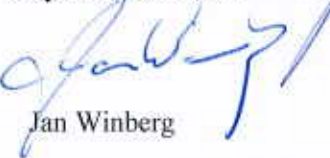

Sylvester Johnson

Gerhard Nuss

Bertil Olin

Jan Winberg

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2016

Österåkers kommun

*Sofia Nylund
Revisionskonsult*

*Charlotta Franklin
Revisionskonsult*

*Fredrik Birkeland
Revisionskonsult*

*Simon Löwenthal
Revisionskonsult*

Mars 2017

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.2.	God ekonomisk hushållning	7
3.3.	Rättvisande räkenskaper	10

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2016. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2016.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är uppfyllda.

Liksom tidigare år kan vi, utifrån årsredovisningens återrapportering, inte bedöma huruvida verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Detta eftersom det i årsredovisningen saknas redovisning av nämndspecifika mål, måluppföljning och koppling mot fullmäktiges övergripande mål. Det framkommer dock att en ny modell för kommunens mål- och resultatstyrning ska tas fram under 2017.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. De fel som noterats bedöms inte som materiella och påverkar därför inte vår bedömning av räkenskaperna för år 2016.

Årsredovisningen är i allt väsentligt upprättad enligt god redovisningssed.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och lands-ting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens/landstingets ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som tillhandahölls 2017-03-06. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2017-03-20 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2017-04-24.

Rapportens innehåll har sakgranskats.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Årets händelser och förändringar

Händelser av väsentlig betydelse vilka skedde under räkenskapsåret redovisas främst i respektive nämnds verksamhetsberättelse under rubriken "Viktiga händelser under året". I förvaltningsberättelsen stäms främst generella trender och faktorer av. Den förväntade utvecklingen presenteras i förvaltningsberättelsen under avsnitten "Framåtblick" och "Kommunens utveckling". I respektive nämnds verksamhetsberättelse finns även avsnitt med rubriken "Framtiden", där mer specifika kommande händelser och förändringar presenteras. Av dessa kapitel i årsredovisningen anser vi att den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter framgår i tillräcklig omfattning.

Vidare innehåller förvaltningsberättelsen information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Förvaltningsberättelsen omfattar ingen beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet. Däremot återfinns denna beskrivning i avsnittet "Koncernöversikt", vilket vi bedömer som tillräckligt.

3.1.2. Sjukfrånvaro

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas i ett eget kapitel ("Personalkostnader" – "Hälsobokslut"). Här delas sjukfrånvarodata i lång- och korttidsfrånvaro, specificerad på män och kvinnor samt åldersindelad. Den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen, såsom personalomsättning, fördelning per anställningsform, frisknärvaro, semesterväxling och arbetsskador. Ingen analys görs dock av uppgifterna i kapitlet.

3.1.3. Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Verksamhetens investeringsredovisning visar på en budgetavvikelse om 25 022 tkr. Avvikelsen härrör både från utgifter lägre än budgeterat och inkomster högre än budgeterat. Analys av budgetavvikelser saknas dock.

Under 2016 har kommunen investerat brutto 109 mnkr och 32 mnkr har erhållits i investeringsbidrag. Den största investeringen var projekt Åkers kanal som under 2016 hade investeringsutgifter om 6,1 mnkr, plus 4,2 mnkr i kringprojekt.

3.1.4. Driftredovisning

Vi har granskat att det finns en sammanfattning över budgeterade och redovisade kostnader och intäkter på nämndnivå samt att sammanfattningen uppfyller kraven enligt KRL 4:3.

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas dels under avsnittet "Finansiell analys" i form av tabeller inklusive jämförelse mot föregående år, dels under respektive nämnds

verksamhetsberättelse. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelse lämnas inte under avsnittet "Finansiell analys", däremot går det att utläsa under respektive nämnds verksamhetsberättelse.

3.1.5. Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL, vilken återfinns under "Årets resultat" i förvaltningsberättelsen.

Efter gjorda justeringar för årets balanskravsresultat är kommunens resultat positivt. Kommunen saknar tidigare negativa resultat att återställa, och uppfyller därmed balanskravet för 2016.

3.1.6. Utvärdering av ekonomisk ställning

Årsredovisningen innehåller en utvärdering av ekonomiska förutsättningar samt en finansiell analys som bedöms uppfylla kravet avseende utvärdering av ekonomisk ställning.

3.1.7. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen i allt väsentligt innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Vi noterar dock att det saknas kommentarer och/eller analyser till investeringsredovisningarnas budgetavvikelse.

3.2. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fastställt ett måldokument för mandatperioden innehållande en vision med underliggande plattform och ett antal verksamhetsmål, sorterade utifrån ovanstående perspektiv. Samtliga inriktningsmål beskrivs och utvärderas i årsredovisningen.

3.2.1. Finansiella mål

För att kunna styra kommunens verksamhet ur ett finansiellt perspektiv krävs att finansiella mål sätts som i sin tur ska stödja kommunens verksamhetsplan. I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2016.

Finansiellt mål 2016	Utfall	Kommunens förklaring
Nettokostnadsandelen ska högst motsvara 99 procent av skatt och bidrag som utgiftstak	● Uppfyllt	Nettokostnadsandelen var 96,7 procent för 2016.
Kommunens utdebitering ska hållas så låg som möjligt under mandatperioden	● Uppfyllt	Inför 2016 sänktes skattesatsen 50 öre, vilket tillsammans med en skatteväxling med landstinget om 2 öre gav en nettoeffekt på 48 öre.
Kostnadsutvecklingen per invånare ska inte överstiga 3,5 procent i snitt under mandatperioden	● Uppfyllt	Kostnadsutvecklingen per invånare var 2,2 procent under 2016.
Investeringsvolym som överstiger årets avskrivningar ska finansieras med årets resultat	● Uppfyllt	Den del av 2016 års nettoinvesteringsvolym som översteg årets avskrivningar finansierades av årets resultat.
Årets resultat som överstiger 2 procent av eget kapital ska reserveras för kommande pensionskostnader, i balansräkningen under posten eget kapital.	● Uppfyllt	Avsättning för kommande pensionskostnader kommer föreslås vid fastställande av bokslut 2016.

Av redovisningen ovan framgår att samtliga mål uppfylls.

3.2.2. Mål för verksamheten

I årsredovisningen skall göras en avstämning mot de verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning som fastställts i kommunens budget 2016. I Österåker har kommunfullmäktiges inriktningsmål fattats för att leda mot visionen att

- *Österåkers kommun ska vara länets mest attraktiva skärgårdskommun, den skärgårdskommun flest väljer att flytta till, bo och verka i, starta företag i samt besöka; en skärgårdskommun i världsklass. Österåker ska präglas av framtidstro, mångfald och öppenhet.*

Inriktningsmål 2016

Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service

Österåker ska ha en ekonomi i balans

Österåker ska vara bästa skolkommun i länet

Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade

Österåker ska ha en trygg miljö

Österåker ska sträva efter ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka

För att kommunen ska kunna mäta i vilken grad de olika nämnderna lever upp till fullmäktiges inriktningsmål har ett antal indikatorer fastställts.

Indikatorer 2016

Nöjdhetsindex (NKI) medborgarundersökning och Stockholms Business Alliance (SBA) undersökning

Fortsatt god ekonomisk hushållning och fastställd åtgärdsplan vid eventuell negativ avvikelse

Andel elever med behörighet till gymnasium, lärarnas behörighet, minst godkänd i alla ämnen samt föräldrarnas nöjdhet inom förskoleverksamhet

NKI hemtjänst och äldreboende samt brukarenkäter inom funktionshinder

Trygghetsfrågor i medborgarundersökning och trygghetsindex för unga

Enligt årsredovisningen har nämnderna i övervägande del redovisat resultatmål i relation till inriktningsmålen. Detta bekräftas dock inte i årsredovisningen, då det i nämndernas verksamhetsberättelser för 2016 endast finns kortfattade redogörelser för aktiviteter man genomfört under året, under rubriken "Verksamhetsuppföljning". Det saknas helt redovisning av nämndspecifika mål, måluppföljning och koppling mot fullmäktiges övergripande mål. Kommunstyrelsen lämnar följande sammanfattande bedömning av årets måluppfyllelse: "Det är svårt att få en samlad bild av i vilken utsträckning som nämnderna nått sina mål och bidragit till måluppfyllelsen av fullmäktiges mål för 2016".

Enligt årsredovisning 2016 ska en modell för kommunens mål- och resultatstyrning tas fram och redovisas till kommunfullmäktige under mars 2017. Arbetet med mål- och resultatstyrning ska samordnas av den nya budget- och kvalitetsenheten. I förvaltningsberättelsen framkommer att nämndernas förmåga att genomföra analyser av genomförda aktiviteter och koppla dessa till kommunfullmäktiges ska utvecklas.

3.2.3. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är uppfyllda.

Vi kan dock inte uttala oss utifrån årsredovisningens återrapportering, om verksamhetens utfall är eller inte är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten, då de verksamhetsmässiga målen för 2016 inte finns redovisade i den granskade årsredovisningen daterad 2017-03-06. A

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter. Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt kommunens intäkter och kostnader för 2016, samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 66,9 mnkr. Resultat medför en positiv avvikelse mot budget med ca 31,3 mnkr. I jämförelse med föregående år har verksamhetens;

- intäkter ökat med 105,5 mnkr
- kostnader ökat med 200,7 mnkr.
- avskrivningar ökat med 0,9 mnkr.

(mnkr)	Kommunen				Koncernen			
	Not	Utfall 2016	Budget 2016	Utfall 2015	Not	Utfall 2016	Budget 2016	Utfall 2015
Verksamhetens intäkter								
Intäkter	1	440,7	368,7	335,2	2	753,2	666,4	576,5
varav jämförelsestörande intäkter	3	19,2		11,6	4	7,8		11,6
Kostnader	5	-2 399,7	-2 316,7	-2 199,0	6	-2 563,8	-2 436,7	-2 287,5
varav jämförelsestörande kostnader		0,0		0,0	7	-4,4		0,0
Av- samt nedskrivningar	8	-39,3	-43,0	-38,4	9	-138,9	-147,5	-135,7
Verksamhetens nettokostnader		-1 998,3	-1 991,0	-1 902,1		-1 949,5	-1 917,7	-1 846,7
Skatteintäkter	10	1 855,3	1 856,1	1 806,3		1 855,3	1 856,1	1 806,3
Generella statsbidrag och utjämning	11,12	190,6	158,4	160,9		190,6	158,4	160,9
Finansiella intäkter		23,3	13,5	17,8		13,3	3,6	12,1
Finansiella kostnader	13	-4,1	-1,4	-6,0	14	-36,1	-44,4	-38,2
Resultat före extraordinära poster		66,9	35,6	76,8		73,7	55,9	94,3
Extraordinära intäkter		0,0	0,0	0,0	15	0,1	0,0	4,0
Extraordinära kostnader		0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0
Årets resultat		66,9	35,6	76,8		73,8	55,9	98,4

I kapitel för "Resultaträkning" i årsredovisning 2016, där tabellen ovan är hämtad, återfinns inga kommentarer eller analyser av presenterade siffror. Dock görs kortare kommentar i kapitel "Årets resultat" i förvaltningsberättelsen, vilka dock främst rör reservationer för pensionsskulden och resultatutjämningsreserv.

För årets lönekostnader noteras en ökning om 15 817 tkr mot föregående år, vilket motsvarar en ökning med 2,3 procent. Personalkostnaderna var 40,37 procent av kommunens totala verksamhetskostnader 2016, mot 42,30 procent år 2015. Lönekostnader har stämts av mot utdrag för utbetalda löner från lönesystemet utan anmärkning. Den genomsnittliga löneökningen uppgick till 2,57 procent (lönerevision 2016), vilket överensstämmer med ökningen på årets lönekostnader (2,3 procent).

För granskningen av resultaträkningen har även en periodiseringskontroll av leverantörs- och kundfakturor bokförda i december 2016 respektive januari 2017.

Vid granskningen av resultaträkningen har inga väsentliga avvikelser noterats.

3.3.2. Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Vid granskningen av balansräkningen har följande avvikelser noterats:

- Schablonbidrag avseende flyktingmottagande har periodiseras över 3,5 år. Bidraget avser att täcka två år, vilket således även är den tid vi anser är korrekt att periodisera.
- De flyktingbidrag som felaktigt periodiserades 2015 ligger fortfarande kvar på balansen, däremot bedöms årets bidrag ha hanterats korrekt.
- I balansräkningen har medfinansieringen av planskild korsning klassificerats som kortfristig skuld trots att merparten av utbetalningarna kommer att ske 2018 enligt erhållet avtal. Utifrån detta gör vi bedömningen att delar av skulden borde ha klassificerats som långfristig. Hanteringen har ingen resultatpåverkan.
- Ett antal mindre poster har bokats upp som skuld utifrån beslut i KS trots att ingen extern förpliktelse finns.

Felen ovan bedöms inte vara materiella och påverkar därför inte räkenskaperna för år 2016.

3.3.3. Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd gällande rekommendation, dock finns ingen hänvisning till noter.

För granskningen har vi kontrollerat att kassaflödesanalysen överensstämmer med övriga delar av årsredovisningen och rimlig givet vad som av revisorerna är känt om kommunen.

Kassaflödesanalysen har även stämts av mot balans- och resultaträkning

3.3.4. Sammanställda räkenskaper

Granskning har gjorts av upprättat koncernark, samt kontroll mot balans- och resultaträkning. De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Kommunens sammanställda redovisning har lagts in korrekt, och samtliga nödvändiga eliminerings har gjorts (borgen, intäkter och kostnader, fordringar och skulder, aktier i dotterbolag, koncernomstrukturering samt obeskattade reserver).

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Det kan dock konstateras att dotterbolagens redovisning inte ännu har godkänts av revisor när koncernen granskades. Vidare noteras att koncernen redovisar en extraordinär intäkt, vilket enligt KRL inte är att klassa som extraordinär. Beloppet är dock inte väsentligt.

3.3.5. Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar i huvudsak tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämplade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning.

Inga väsentliga avvikelser har noterats gällande tilläggsupplysningar, däremot finns visst förbättringspotential för några. I tabellen nedan beskrivs dessa.

RKR 7.1, Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser	I huvudsak	Upplysningen om förvaltade medels, specifikt för pensionsändamål bör tydligare separeras från övriga förvaltade medel. Detta gäller värdeutveckling/avkastning samt utveckling i förhållande till mål enligt placeringsreglemente.
RKR 20 Redovisning av finansiella tillgångar och finansiella skulder	I huvudsak	Följande bör kunna utvecklas: En sammanfattande beskrivning av policy för hantering av för kommunen väsentliga risker förknippade med sina finansiella tillgångar etc. Exempelvis bör kunna framgå varför den valda placeringen innebär en lägre risk än en kontplacering.

3.3.6. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. De fel som noterats bedöms inte som materiella och påverkar därför inte vår bedömning av räkenskaperna för år 2016.

Årsredovisningen är i allt väsentligt upprättad enligt god redovisningssed.

2017-04-06

Henrik Fagerlind

Uppdragsledare

Sofia Nylund

Projektledare